

ANY VI

NÚM. 278

BARCELONA 22 DECEMBRE 1893

Segors lo dibuixant Planas,
finit lo sígle dinou;
será aquest lo traje nou
de las nenas catalanas

CRÓNICA DE LA SETMANA

Dos coses no mes preocupan en la actualitat al públich; los petardos dels anarquistas y 'l saynete del Moro.

Crech qu' estendrens de nou en consideracions sobre 'ls atentats del anarquisme, no sería oportú tenint demunt Nadal, diada en que per tot deu regnar l' alegria, olvidant los terribles mals de que es víctima la pobra Humanitat.

Las taulas hont s' expenen turróns d' un color mes ó menos duptós; las paradas de galls d' indis, capons y altra viram qu' ostenta sa roja cresta, y las montanyas de melóns qu' están dihent ¡menjeume! recordant épocas felissas d' anys passats, semblan apartar per unas quantas horas l' atenció pública dels horrors que en cantitat de plaga cauhen sobre nosaltres d' un quant temp á aquesta part.

Lo saynete del Moro es l' únich assumpto que 's presta pera ser tractat en aquets moments, per los moltissims punts cómichs que presenta.

Hem de confessar la nostra candidés. En un principi creyam de bona fé que s' anava á sostenir ab los riffenyos una guerra de la qual ne parlaria la historia, opinió pot dirse unánime; pero després hem reparat que lo que semblava qu' havia de ser una campanya terrible, s' ha anat convertint en una xistosa moixiganga, digna sols de las gatadas d' en Pitarra.

Segons hem pogut llegir en tots los periódichs s' han celebrat diferents combats de *debó*, pero 'ls morts y ferits han siguts afortunadament, tan poch, que n' hi ha molts mes en un melodrama dels mes *humanitaris*. No sembla sinó que 'ls combatents s' hagin entretingut á tirar al cel, no mes pel gust d' afavorir als fabricants de pólvora y balas.

La cosa, no podia ser gayre séria, quan va formarse una partida, qu' ab lo retumbant titol de *partida de la mort*, sortia de nit á cassar riffenyos, ni mes ni menos que si 's tractés d' anar á cassar gossos vagabundos. Perque, vamos á veure, si séria hagués sigut la cosa, compendrà 'l mes negat que 'ls vinticinchs homes y son capitá, que formavan la partida, haurian sigut 'ls cassats.

Per valents que fossin 'ls *de la mort*, no 's comprén que tan escás número de individuos pogués sortir victoriós en sa empresa, si hagués sigut tan crescut com deyan lo de riffenyos que corrian pels voltants dels forts.

Pero ¿qui podia creure que la guerra no duya malicia, si s' embarcavan tropas y mes tropas y generals y mes generals? ¿Si mes d' un mal pensat assegurava que 'l Sultán s' entretenia enviarnos mes notas qu' un cantant d' ópera, celebrant per altra part continuas conferencias ab l' Inglés?

Lo Sultán, segons deyan molts, no treballava pel seu compte; tot lo que deya y executava li inspirava la Inglaterra, y hasta si no 's trobava era perque á aquesta nació no li convenia.

Nosaltres, francament, quan se parlava tant de las conxorxas del Sultán ab l' Inglés, com que també s' ha-

via assegurat que Muley Hassan estava mes pobre qu' una rata, 'ns figuravam que l' inglés de qui 's parlava era algún sastre que no podia cobrar la factura; pero quan hem sapigut qu' en Girona al seu costat es un *picaportas*, y que per lo tant no era possible que pogués deure un sol fil de roba, hem quedat en la convicció de que las conferencias misteriosas eran malas volensas y que si 'l Sultán no sortia era perque deventse trobar bé allá ahont era, pensava: si teniu mals de caps passeusels, que fins qu' h' ureu tingut 'ls que jo passò per cobrar las contribucions als meus vasalls encare en teniu per días, contentantse en enviarnos al seu germá que sembla qu' es una bellissima persona y que no té un *ull per llogar* com s' havia dit en un principi.

Lo que 'ns ha fet mes gracia es la *gracia* d' aquest.

Aixó de Muley Araaaaaf (no estem segurs de las *ans* qu' hi entran) te molta semblansa á *garrafa* y só com d' estornut.

Sa pronunciació se fá per nosaltres sumament dificultosa.

Quan s' esperava que d' un moment al altre las tropas espanyolas y 'ls riffenyos lliurarian una gran batalla acabantse d' un cop los duptes y las notas, vaig trobar á un amich qu' anava dihent. ¡Ara... ara..., ara... ara...!

—Que vols dir qu' are comensará la guerra?

—¡Ca! m' ensajava á pronunciar lo nom del germá del Sultán. Y á propòsit del Sultán, si veus al teu cusi, digasli que m' han escrit de Cambrils que ja l' han trobat.

—¿Ahónt?

—Van recullirlo en una masía, á mitja hora de la vila.

—¿Al Sultán de Marruecos?

—No, home, no; á n' aquell perdiguer tan fi de nas que 'm va costar cinquanta duros.

*
**

Terminarém aquesta crónica desitjant als nostres lectors, passin unas felissas festas de Nadal ab abundancia de pessetas y bon humor, y fentlos present que trobaran lo domicili de la Redacció al final del periódich, per si tenen gust de regalarnos lo gall.

LLICENCIAT VIDRIERAS.

CANTARS

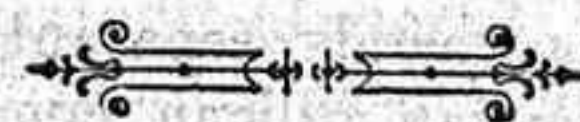

Va enfadarse lo teu pare
perque 'ns vejé de costat;
¿qué faria si sabia
los petons que 'ns hem doiat?

Quan estich al teu costat
no sé lo que passa en mi,
puig voldria parlar mólt
pero res te gosso á dir.

¿M dius qué he fet de la carta
que eix matí m' has enviat?
puig l' he duda desseguida
á un lloch dels mes reservats.

M. EMULAP.

NADAL

Ja hem arribat a la gran diada! Al degü llo dels ignocents, ne dich jo: perque ¿pot haverhi rés mes ignocent qu' aquest exercit de gent de ploma que veu arribar lo dia, fent lo vano ab la qu' uns, cantant lo *qui qui riquich*, los altres, y no dihent rés los restants, pero tranquils, esperant que 'ls hi passin pel coll aquella eyna que sols pensarhi fa esgarriá?

Jo, francament, si 'm fa por la mort, es al pensar que, si per casualitat, es cert alló de la *trasmigració*, puch tornar d' ánech, pollastre ó gall d' indi y que 'm fassin aquestas caricias que jo 'ls he fet á n' ells tantas vegadas.

Y si per sort ó per desgracia surto conili?... m' horroritsa l' ideal... quan penso que puch aná á parar á mans d' algún bárbaro que 'm tregui un ull de viu en viu, la pell se 'm torna com paper de vidre... ¿Y si topo ab aquells que tenen la costum de darloshi l' *estrena* ab lo cantell de la m? lo cap 'm fa mal de pensarhi... per mes que tampoch m' alhaga l' idea de 'l ganibet, que deu fer una impressió al separar los teixits y penetrar en l' arteria que... vaja... no sé com se permet.

Y luego... una sepultura tan accidentada!.. fet lo cos á trosos, salat, condimentat, cuyt, mastegat, imprimit entre las retortas dels budells ab aquella tau prosaica sortida, y per últim, depositat, fet una cema, en las entranyas de la terra y regat cada dos per tres ab sòlts y líquits tornant á sortir á la llum al cap de mes ó menos temps, per enar á alimentar alguna tomaquera que s' acaba de xclar la poca sustancia que queda.

Y lo terrible es, si per carambola aquestas pobres bestiolas 's donan rahó de lo qu' ha de sucehilshi... perque ¿qué hi sab un?... l' altre dia 'm deya un empleyat de l' escorxador qu' ha vist plorar á molts bous al acte d' anarlos á matar; si aixó fos cert no hi ha ploma que puga descriurer l' horroros qu' ha de ser vgr., per un pollastre, veure mentres á n' ell lo tenen lligat per una munyeca, com omplan la panxa del pobre gall d' indi, de salsitxas, cascabellitos, pansas, y altres beetiesas, com si pera courerlas, fos necessari depositar las á l' interior dels ventres d' aquells volátils...

¡Pobres sers predestinat!... L' altre dia vam anar á la font groga, que va convidarmhi un amich pera celebrar la mort de la seva mamá política, y vaig enterirme devant d' un *idili de ploma* filosofant sobre lo desti de aquestas pobre bestiolas. Un gall d' enverinada cresta estava dret, orgullós, entre mitj de seize ó divuyt gallinas com podia estar en son *harem* l' epiléptich monarca del qual are está pribat ferne caricaturas; en un santiamén 'n va despatxar de papers á tres ó quatre, y aplaudintse ell mateix ab las alas, va filar aquellas desafinadas notas, que, no sé quin sant del cel debia escriurerlas sobre lo pentágrama, pero que debia tenir tant de filarmónich com jo d' anarquista.

Y com si no n' hi hagués prou ab la pena capital que 'ls hi imposa la costum de la diada, ja comensa lo torment d' aquets pobres sers vuyt ó quinze días abans de lo del suplici.

Los agafan dels corrals separantlos de las sevas familias, los empaquetan y lligan com fórchs de sébas

y cap al carril en hont los fican en los departaments mes baratos pera portarlos á la Rambla, y allí, enmanillats, de pit á terra, los alsan cap per vall, los tomban, los palpan, los marejan, se 'ls venen com esclaus, per al últim vení á parar á la cuyna dels que lo gòbern los hi ha deixat algunas pessetas, y encara allí los burdegassos de la casa los atormentan estirant lo moch del pobre gall d' indi, deixantli devegadas á forsa de estiradas, com una beta de calsetets.

¡*Beati pauperes spiritu!* Vosaltres si que podeu dir que, ni sentho, guanyeu la gloria del cel, lloch reservat als vostres assessins.

A be que si haguessiu sigut vosaltres los legisladors, la gloria fora vostra y la pena pera nosaltres.

Jo, per ma part, vos deixaré ben tranquils; sort que puga trovarme entre dents algun tros de morro de bacallá.

¿Gall d' indi?... No 'n fa pochs d' anys que no 'n tasto...

SERRALLONGA.

A UNA NASSARIA

SONET

¡Nas!

Devant de ton mirall, quan t' penti-
contemplas lo teu nas, qu' es com dos tro-
quan per lo carrer vas, vergonya 't do-
y allavoras, de rábia, tota tri-

No nego que tas mans sigan molt fi-
y menos negaré que son bufo-
t' alabo tas galletas tan remo-
que semblan dúas pomas camosi-

Tan sols ab ton mirá, ja t' engala-
¿Y donchs, per qué passar tantas de pe-
Si tu sola vals mes que deu more-

(y d' estimarte molt fas venir ga-
Res fa teni 'l nas gros com Sata-
ja sabs que 'l ditxo diu:—Qui te bon

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS!

NAS...

SALVADOR BONAVIA.

Numero extraordinari

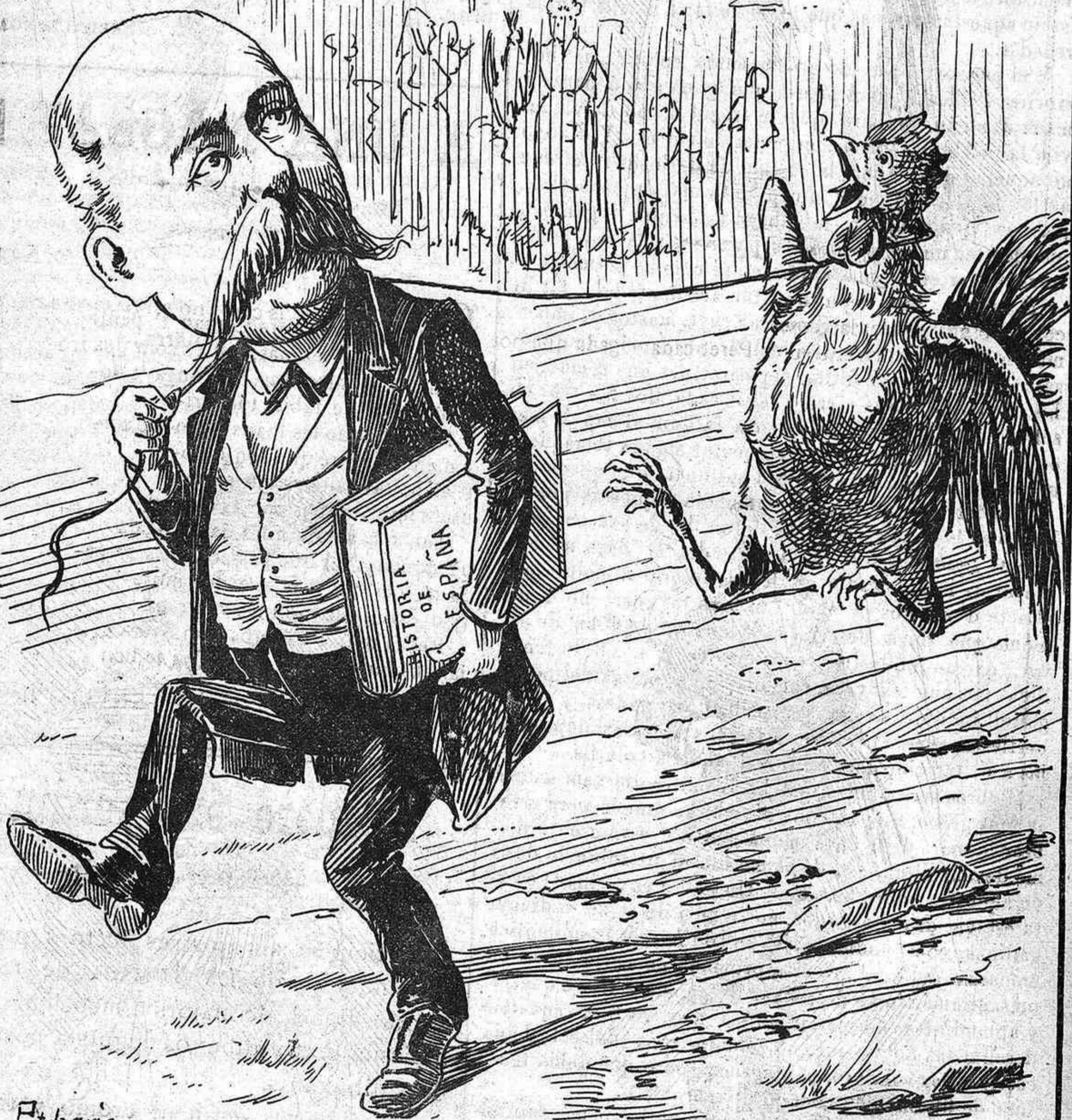
Participém als nostres lectors que lo primer número de LA TOMASA de 1894 serà extraordinari, de majors dimensions, ab escullidissim text y dibuxos deguts á nostres mellos dibuxants.

Las cubertas serán al cromo y tiradas ab profussió de colors.

Preu 1 ral

¡LA GRAN DIADA!

Patcheria

—¡Quin gall mes pillol!... ja 'm coneix las intencions
y no 'm seguirá pas.

—¿Qu' has tret la grossa?

—Prou que me la treu 'n Peret cada vegada que pot.

—Diuen que 'ls ceros no serveixen de rés y aquí un de sol m' ha aixafat la guitarra...

—Es prou que cap any puga treurer; l' any que ve en comptes de billet comprarà un vomitiu.

Jo no mes hi volia mitxa pesseta, pero aquell senyor va voler ficarmeli tota y are perdo quatre rals.

He, 019
1893.

Carta de Muley Araaff

AL

SULTÁN DELS MARROCHS

GERMÀ meu: Que Alá te dongui salut y prosperitat. Sabrás que fá quinze días que á lo Rífi vaig arrivá y durant la travessia no hem tingut cap novetat. Respecte dels espanyols creu qu' n' estích fins allá si no fós qu' ets jermá meu, y sabs que may m' ha agradat comprometre, t' asseguro á fé de moro, que ja sabrian de bona tinta qui es en Muley Araaff. Escolta las mevas queixas: Com fou tan precipitat mon viatge, per desgracia no me 'n vaig enrecordar d' emportarme 'n la bandera anomenada de pau. Y perque no fessin «blanco» los canóns dels cristians, se 'm va ocorrer una idea: d' un jaique un tros vaig tallar, y trovant, per sort, un mánech d' escombra, hi vareig lligar

ab cordills aquell drapót, que si no era del tot blanch, ab tres ó quatre rentadas n' hauría sigut bastant. Al arribá aqui, demano desseguit al general espanyol, un tal Messias, parlament, que molt galán me 'l concedí, y á la hora que 'ls dos varem acordar, 'ns trobavam reunits per resoldre ben aviát aquest tremendo conflicte que 'ns dona tants mals de cap. Quan de prompte, grans riallas resonaren per l' espay: me giro ¡y 'ls grans bandarras! ¿sabs qui eran?: los soldats espanyols, que se mofavan sense com vé ni com vá, de nostra bandera ¡'ls pillos! ¿s' ha vist un cinisme igual? Una rabia indescriptible de mon cos s' apoderá, los meus ulls espurnejavan com lo cráter d' un volcán. En aquells moments tan critichs

no sabia per qué optar, si desenvainar la gúmia y repartir sens pietat mandonguillas á tot bitxo vivent, sense reparar contemplacions de cap classe, ó fé 'l sórt; considerant mes ventatjós aquest últim pensament, vareig callar, evitant un funest día pels odiosos cristians T' advertixo: si no miras de ferme posá aviát un ull de vidre, renuncio lo cárrech que m' has donat; pus també 'ls nostres contraris se 'm rifan á cada instant, dientme entre altres moltas cosas, si tinch un pis per llogar, si faig l' ullet á las moras ó tinch un balcó tancat. Prou per are, llepa 'ls morros de part meva á Ku-Ke-Ká mon amich, y tú disposa com vulguis del teu jermá.

Muley-Araaff.

QUIMET BORRELL.

FI DE SIGLE

(Cartas interesantes.)

Apreciat pare: Sabréu qu' he arribat á Barcelona bona y sana á Deu gracias. Me n' he anat de dret á casa D. Jaimitu y ja m' ha admés: li he comensat á fer feyna desseguida y m' ha prés del molt bon grat. Com ja sabéu que viu sol, 'm sembla qu' estaré bé y seré mestressa: ja m' ha dit que li fés lo que vo'gués mentres li agradés: es un senyor molt amable; casi massa per mi: aixís que m' ha vist ja m' ha parlat ab una franquesa com si 'l servis de temps. Per cinch duros, menjada y vestida, crech que no podia trovar millor casa. Oh! y encare, segons com li vingui, m' ha dit que quan s'igui més *entranta* de la casa, potser m' apuji. Ab aixó, ja ho sabéu: quan baixéu ja 'm veuréu més grassa de segur. Conservéus bé y adeus siau.

Quica.

Filla méva: Pots donar gracias á Deu per la gran ort que has tingut: ja sabia jo que no podias trovar millor casa; l' amich de don Jaimitu que vé á passar sos istius aquí dalt, ja m' ho vá dir: -Sila vostra filla ho slab fer, 'n farà lo que 'n voldrá; perque se l' estima

molt al servey; sobre tot si serveix per tot. -Per lo tant fi la méva, t' has d' ajupir á tot lo que 't mani don Jaimitu; perque de gangas aixís no 'n passen gayre per las minyonas. Cuyda 'l bé y... qui sab! devegadas un bon bossí te 'n pot portar un altre. ¿sabs lo que vull dir? Menjá forsa, engreixarte y deixa 'l fer. No t' anyoris.

Piu.

Amich Piu: Fá quatre dias que tinch la vostra filla á casa, y, francament, no n' estích gens descontent: teniu una filla que val molt, es molt mirada y 's véu qu' estava feta á tot; de lo qual me n' alegro: com la feyna de casa méva, sabéu, es sempre la mateixa, crech que hi farà temps ab mí, si no 's descarrila: la trovo molt neta y en quant á fer dissapte no n' havia trovat cap. No passéu, donchs, cap ánsia per la Quica y deixéu-mela per mí.

Jaime.

Senyor Jaimitu: No sé pas com pagarli 'l favor gran que 'm fá de tenir la noya á casa séva. No hi fá rés; fássila treballar forsa encara que siga de nit: de lo que no sápigam fer, ensényinhi: de fiada ja li dich que ho se molt; vull dir que li pot confiar totas las interioritats, sévas sense pór. Ah! y en quant á estalviarli també

perque es molt agarrada: en fi ja m' ho sabrà dir. Un milió de gracias per tant d' honor com 'ns fá, y mani.

Pit.

* *

Apreciat pare: Tot just fá tres mesos que m' estich aquí y ja ho faig y desfaiç tot: ab l' amo j' 'ns dihém de tú y no mirém prim per rés: ¡m' estima més! Fém més broma! Moltas nits, per' ferme pór, vé al méu quarto de puntetas y m' estira 'l llenso'; tan aviat cambiém de quarto com dormím ell á la sala y j' á l' arco-ba: s' aconsola de tot y no se 'n dóna gens de menos: 'm diu unas cosas com si fós la séva senyora. Já os dich jo que li he caigut ben bé al ull: fins m' ha dit que, si jo ho sé fer, quan se mori m' ho deixarà tot... ¡Figurévos!... ¡Estich més contenta! Tothom diu que m' he engreixat. Ah! Ls vespres sortím y 'm fá anar á l' esquerra d' ell fent de brasset: d' aquí un any diu que 'm farà dur gorro. ¡Ay, quina sort, pare? Adeus siau; veniame á veure.

Quica.

Filla méva: Antes no t' engreixis més, agafa 'l bagul y torna; ja t' ho explicaré quan arrivis ¡ay la mare! Ja has rebut.

Pit.

PEPET DEL CARRIL.

EPIGRAMA

—Qu' es torna boig, senyor Prat?
—Per pendre un bany, no 's despulla?
—No 'n fassi cás, Sr. Trulla
tém lo ser denunciát
pe' algun membre de *La Fulla*.

BERNABÉ LLORENS.

Tot pot ser...

ULTIMATUM

ABANS de que lo patriótic assumpto de Melilla entri del tot en lo cercle de la indiferencia, volem fer públics dos pensaments que están en continua lluyta ab la vritat fa molts días dins nostres cervells.

Punt per punt hem anat seguint lo curs d' aquesta qüestió desde son principi fins are, ens hem enterat detingudament dels mes petits detalls, creant tal curiositat, un dupte que 'ns fa estar casi desasossegats.

¿Ningú 's veu capás de posarnos en clar aquestas premeditacions? Si no 's presenta cap mortal pera desxifrarlos, hu encarregarem al temps qu' encar que cal més diu sempre la vritat ..

En Lopez Dominguez no 's cansava de repetir alló de *A Melilla ó á casa*; en Moret no torsia son intent de no portar armas al Africa si no notas diplomáticas. Ni las observacions del ávi Sagasta servian per res, ni las protestas dels altres ministres servian per gran cosa. Aquell tossut en anarhi per aniquilarho tot ab pólvora y de passo pera fer l' home; l' altre, en privarli l' anada á si d' *arreglarho* tot ab mes calma, del modo que sol *arreglar* los tractats.

Mentres aquestas rebequeries estallavan mes y mes, segons dihen, en Martinez Campos que 's estava en la Capitanía General d' aquesta ciutat, va rebre un avis urgentísim de que 's posés en marxa desseguit, sens perdua d' un minut.

Aixis va ferho; marxá *incontinent*; algú va *flarlo* ab pantalons de paisá, capot y casquet de general baixant

del cotxe en la estació del Nort; ni temps va perdre en vestirse.

Al arribar á Madrid, lo mateix ministre de la Guerra aquell que poch abans repetia aquell célebre *estribillo* de *A Melilla ó á casa*, l' abressava comunicantli lo seu nombrament de Jefe de l' exercit de Melilla.

¿A qué 's debia tal transformació? De qué eran efectes tantas contraordres y papers ridiculs?

¿No fora possible lo que 'ns sembla á nosaltres y qu' sols com á pensament describim á continuació?

En Lopez estava igual, tossut com una criatura; volia anar á Melilla ¡á matar moros! En Moret també volia la seva; arreglar per si sol lo que necessitava un definitiu arreglo ab l' ajuda de 20 000 homes. Ab aquestas poiémicas estavan alterant als altres companys d' olla y fent gratar frenétich lo clatell al *simpático* Sagasta.

Al mateix instant qu' aquells dos entusiasmats discutian mes acaloradament comensantse á dir lo nom del... *ministro*, soná 'l timbre del teléfono fent saltar d' emoció lo triturat cor del desventurat Sagasta—¡Nova noticias!—esclamaren tots, y efectivament, rebian la d' que 'n Martinez Campos estava camí de Madrid demanat per un' *alta personalitat*.

Diu que al rebre tal nova, en Sagasta caigué d' espallatillas, en Lopez Dominguez torná mes groch que cera groga y que 'ls demás ministres quedaren groch com en Lopez.

—Estem perduts! murmurá l' *ávi*.—¡En Martinez Campos ha sigut demanat pera que formés ministro nou. ¡Estem perduts!...

—¡Estem perduts!—barbotejavan á coro 'ls ministres mirant ab ulls compassius al graaan Sagasta. De repet aquest dona un cop de puny á la taula, tomba un tinter, trenca una botella y exclama:—No senyors, no, en eare si 'l senyor ministre de la Guerra s' amolda á que jo diré. Que cedeixi la jefatura de l' exercit d' operacions á Melilla, á n' en Martinez Campos; estene are mateix lo nombrament y al arribar li darém penassos y l' enviém á l' Africa quedant nosaltres en sa ta pau.

—Be, molt bel! Visca nostre jefel.—prorrumpiren aixis tots los ministres mentres abressavan plorant petonejant al ja *gastat Se-gasta* qui com sempre servia de salva-vidas.

Resultat; al arribar á Madrid l' Héroe de Sagunto rebia de la propia má del ministre de la Guerra, lo nombrament de jefe de las forsas de Melilla.

Aquesta es la solució que trovem per una part. Aquesta es l' altra:

Comprent ja *cós present* al actual ministeri, algu *importantissima* persona, insinuá á n' en Cánovas la conveniencia de que lo partit conservador tornés al poder pero aquest, ab un arranch de patriotisme (potser l' únic que ha desmostrat en sa vida) declará que de cap manera podia ell sustituir á n' en Sagasta, puig que si presentés qualsevol dalt abaix, ell sempre quedava peguantar á la monarquía y si admetés tal proposició quedaria já ningú pera sostenirla, puig lo partit fusionista descreditat ab las actuals planxas no li fora d' aquesta tornada al poder.

A conseqüencia d' aquesta entrevista, s' acordá nombrament d' en Martinez Campos deixant aixis com estava lo *deteriorat* ministeri sagastí.

¿Pot ser ó no pot ser?

¿Qué 'ls sembla?

M. COIL.

BUNYOLERIA ESPANYOLA

—Que no 'ls trovan bons?
—No ho sé... arrufan molt 'l nás.

PETICIÓ

Al periódich LA TOMASA

MOLT amable directó;
á vosté jo 'm dirigeixo,
perque 'm sembla que mereixo
una mica d' atenció.

Vosté dirá—¿Bé, y qui es?
donchs li deixo aquí apuntat;
jo soch molt aficionat,
á la música y després
també acostumo á fer versos
que resultan Deu n' hi dó;
no serán de lo milló,
pero tampoch son perversos.

Faig mal fet en alabarme,
ja ho conech, no hi guanyo ré;
mes ho faig perque vosté
s' hi miri mes en donarme
aquell *no* que 'm fa sufrí;
aquell *no* que m' esparvera;
la vritat, 'm desespera
lo que, en vritat, no es pot di.

Vosté mateix compendrà,
que 'l dir *no* cada setmana,
vol dir que soch un pavana,
qu' es igual á un tros de pá.

Diferent que visqués *sol*
pero estich entre perills
la dona... la sogra... 'ls fills
que 'm diuhen que so un mussol.

Ab aixó tan sols hi logra
que 'm tinguin de maltractar
y no 'm pugui defensar
ni *sisquiera* de la... sogra.

Per favor no 's fassi 'l *sueco*;
las meas composicions
tenen bonas intencions,
y 'n cap d' ellas jamay *peco*,

Si vol cumpli 'l meu afany
sent un xich mes lliberal,
espera 'l *si natural*
son amich

Peret Estrany.

Per la c pia.

F. AROLAS BALAGUER.

UNA PREGUNTA

SÉ, nena, que dús postissas
eixas trenas com fil d' or;
sé que també tas dentetas
de marfil, postissas són,
com ho són tas moltas pigas
y de tos llabis lo roig;
á pesar de aixó, contestam:
—¿Dús també postís lo cor?

A. RIUS VIDAL.

¡T R I H E U Y R E M E N E U !

Tot 'l que vulgui treure abundants aguinados ha de provehirse de las magníficas felicitacions confeccionadas en lo taller de

L i t o g r a f í a d e R a m ó n E s t a n y

N' hi ha per tots los gustos, gastos y oficios, de cromos representant engrascadoras nenas poch cuydadas de taparse las pantorri-
llas, propis per solteróns corridos; y d' altres que semblan sortits de l' Academia de Sant Lluch, destinats á beatas y demés perso-
nas de *bonas costums*. * Tot aquell que vulgui menjar lo gall, turróns, neulas y *vinos generosos* á la salut dels altres que s' espol-
si lo calsat y fassi cap al carrer de

5, SANT RAMÓN = LITOGRAFIA BARCELONESA DE RAMÓN E' STANY = SANT RAMÓN, 5

CONSELLS

Qui sigui frare...

UN bou manso per lo prat
Onint son *esquelló* grat
Junt ab altres pastorava;
Quan del pastó una caricia
Se sentí, 's gira ab malicia
Y mort crudel li donava.

Sé d' una atrevida ovella,
Que també 'n sol portá *esquella*
Y es la guia del remat,
Qu' atipars tant sols procura,
Entra als camps plens de verdura
Y 'l pastó es subint multat.

Lo rectó del poble meu,
Que 'n lloch d' *esquella* dú creu
Que se li gronxa pel pit,
De boca en boca corria,
No fa pas temps, que feria
La honra de un bon marit.

Segons veu pels resultats
Qu' aquí 'ls hi de' xo exposats,
Lector ó lectora bella,
Pot deduhi incontinent;
Que, no 's fassi may ab gent
Qu' acostumhi á portá *esquella*.

AMADEO PUNSO

Anyorament

UN dia, de bon matí,
cert cassador vá agafar
un aucell; que son semblar
era valé un Potosí.
Va tancar-lo á n' al moment
dins d' una gábia bonica,
y á n' allí de mica en mica
va morir d' anyorament

Aixís lo meu amor, Rosa,
com lo aucell ne vol ser lliurer,
qu' ha de pondre 'l sol per viure
puig tancat cap sentit gosa.
Perque si per ma dissort
l' haig de guardá á dintre fret,
al igual que l' aucellet
d' anyoransa s' haurá la mort.

JOSEPH PUJADAS TRUCHA

NADAL

—¡Apa noyas... gasteuse los quartos ab bona vianda,
abans que lo govern no se os los acabí d' endú tots!

JAGRELLA

Las claus de Girona

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

de

D. FREDERICH SOLER (PITARRA)

EXIT grandios ha alcançat la última obra dramática qu' ha presentat lo popular poeta á las taulas del tipich teatro del carrer del Hospital.

Sens que resulti un drama patriòtich com era de esperar per lo seu titol, es tal la lluyta de passions que tenen lloch en lo curs de l' acció y tals los efectes dramàtichs que d' ella 's desprenen, que l' interès de l' espectador permaneix latent desde que 's comensa la obra hasta la escena de desenllàs, trágica y real que fa que l' espectador cridi ab insistencia á las taulas á l' autor mes fecundo de la nostra terra, una critica severa pot trovar lunars á la obra, pero com nosaltres som d' opinió que en lo Teatro no ha de jutjarse lo detall, quan lo conjunt es grandios, no volem fer la dissecció d' un drama que reuneix en gran escala aquesta condició, y del nostre parer deu ser la generalitat de la premsa qu' ha posat la última producció del Sr. Soler á la altura de las mellors de las sevas, encara que judicada á la menuda resulti menos pensada que «Senyora y Majora», «Lo Pubill» y otras de son estens catàlech,

Lo trassat dels personatjes, ha fet cometre la injusticia á alguns critichs de no fer menció d' alguns artistes que, com los Srs. Bonaplata, Labastida, Fuentes y Santolaria, y las senyoras Clemente (P. y A.) estigueren acertadissims en lo desempenyo dels seus respectius papers, realsant als Srs. Pinós y Soler, que si be los conceptuém excelents artistes, han sobressurtit aquesta vegada per lo relleu que l' autor ha sabut donar als personatjes que presentan. Aixís es que, nosaltres, tornant per la rahó, hem de dir que, posant á part la inseguritat del dia d' estreno de la que, tal vegada, va ressentirse algun d' ells, tots, pero tots rivalisaren en lo bon desempenyo que li va cabrer al drama y que va contribuir á que l' éxit fos complet.

Lo públich va fer sortir al autor y artistes en escena diferents vegadas, y moltes á la conclusió de la obra.

PEPET DEL HORT.

Teatros

CIRCO BARCELONÉS

Han comensat los ensajos de la Zarzuela «L' Etoile de Paris» de nostre Director Sr. Ferrer y Codina, música del mestre E. Bosch.

Dimecres va estrenarse ab éxit. «¿Qui li ha fet?» quadro de costums catalanas inspirat en la obra «Miss Helyett».

En aquest teatro aumenta cada dia la concurrencia.

NOVETATS

La empresa está de fortuna. Després del brillants exits alcançats per varias de las obras que ha estrenat, ha vingut á aumentar lo número de las celebradas lo melodrama catalá. «L' Hostalera de la Vall» assumpto tret de una novela per lo distingit autor dramàtich, D. Joaquim Riera y Bertrán.

Lo melodrama, es sens dupte, lo género menos artístich en la escana; pero quan se tracta de una obra com la que 'ns ocupa, escrita ab correcta prosa catalana, abundant en situacions ben trobadas, y en caràcters perfectament dibuixats, que se sostenen hasta 'l fi, s' olvidan los efectes groixuts que presenta aquesta clase de composicions teatrals, pera coronar ab l' aplauso lo treball del autor.

Mereixedor de las felicitacions de tothom se fa 'l Sr. Riera y Bertrán, pues ha sapigut unir á un argumen tintéressant un llenguatge cuydat, exent de rimbombancias y altres empalagos que generalment se notan en aquesta mena d' obras.

L' autor fou cridat ab insistencia á las taulas al final de cada acte, reüllint los aplausos á que s' havia fet acreedor.

Lo desempenyo fou digne de la bondat de la obra, treballant ab acert tots los artistes, sobressurtint la Sra. Ferrer, y lo primer actor Sr. Borrás, qui ha fet una creació del repugnant hostaler, Paulí.

Rebin autor y actors la nostra franca felicitació.

Pera aquesta nit está anunciat l' estreno de «La Lola» parodia del popular drama «La Do'ores» escrita en vers per D. F. Dalmases Gil y nostre company de redacció D. A. Guasch Tombas, ab música del mestre D. R. Gimenez.

ROMEA

Pera lo dia d' Ignocents se prepara una vetllada divertida que segons veus ha de resultar del gust del públich.

De «Las Claus de Girona» ne diu algo apart nostre revister teatral Pepet del Hort.

CIRCO ECUESTRE BARCELONÉS

Dissapte se reinaugurá ab una escullida companyia de sarsuela que dirigida per lo mestre Sr. Oliver, ne forma part la tan simpática y reputada primera tipla cómica senyora Eliodora Salvador.

En totas quantas obras fins avuy han sigut representadas s' han distingit los a tistas que hi han prés part, sobressurtintli en la majoria d' ellas la *etcile* de la casa Sra. Salvador.

Si be al reinaugurarse las funcions se feu per seccions de 1 acte y ab preus económichs, inesperadament s' ha modificat lo plan antich ó sia lo de funcions enteras.

Los amos de la casa sabrán perquè.

UN CÒMICH RETIRAT.

Després d' una llarga y penosa malaltia va passar á millor vida lo divendres passat D. Ramón Ribera y Solé, sóci fundador de la nostra casa, contribuint notablement al gran desarrollo que ha conseguit la mateixa desde la seva instalació.

Lo caràcter afable del avuy difunt s' havia conquistat las simpatias de gran nombre d' amichs, y la activitat may decaiguda en éll, era una forsa activa pel nostre establiment de la qual ne guardarém eterna memoria.

Rebi la familia del nostre amich y company lo mes sentit pésame per tan sensible pérdua y serveixili de lenitiu lo sentiment qu' embarga avuy lo nostre esperit.

D. E. P.

Avuy s' efectuará en lo Teatro de Novetats l' estreno d' una parodia catalana del drama *La Dolor* titulada *La Lola*, escrita en vers per los nostres estimats amichs senyors Dalmases Gil y Guasch Tombas, baix lo següent reparto: Lola

Srta. Sala; Parona, Sra. Morera; Melcior, Sr. Daroqui; Llatzer, Sr. Guitart; Sánchez, Sr. Colomer; Patrici, Sr. Odena; Just, Sr. Ferrandiz; Manins, Sr. Romeu; y Arcalde, senyor Bonnin.

Celebrarém que l' esmentat estreno, sigui un éxit pera nostres companys.

Ab lo titol *Un secreto de confesión* te terminat lo distingit escriptor D. Jacinto Ventura un melodrama en 4 actes y en prosa castellana, que s' ha de representar en un dels teatros d' aquesta ciutat.

La cajetilla del soldado sembla que està dant ja los seus resultats.

Segons un colega, en 17 días han tocat 3 cigarrillos de paper per cada soldat y aixó que los sargentos no 'n pipan.

¡Viva la cajetilla!... sense tabaco.

Com dimoni la comissió organitzadora del Meeting de Bilbao no va contar ab la poderosa agrupació de La Lliga de Catalunya?

Ja s' ho podian pensar que sense ella no farien rés.

¡Quins descuits, mare meva!

Si la sombra de D. Jaume lo Conquistador n' arriba á haver esment, no sé pas com anirà.

¡No 's podria arreglar encara?

'S tracta de fer desembossar al nostre Ajuntament la friera de 8,000 duros pera adquirir una capella románica de un caballer particular.

No se sab que s' hagi ofert rés de corretatje al Sr. Pirozzi, que, segons indicis, es l' iniciador de la Gran idea.

¡Tiba, Quim!... fins que 's trenqui

Diu qu' aquest any anirà barata la virám.

Es la mellor senyal del malestar qu' está sufrint lo país; no vulgan anar may allí hont tot vaji barato, senyal evident de la miseria.

Los billets de la Loteria de Nadal qu' abans eran tan socicitats, ara han sobrat á mils, proba de que 'l país esta pobre esceptuantne quatre gorbentants que van grassos per la bestiesa del poble en general que está fet un idiota deixantse escorxar com un bé.

Fórt!... ¡massa poch!

Ha sigut denunciat lo periódich madrilenyo *Blanco y Negro* per haver publicat en caricatura la figura del emperador dels assassins dels nostres soldats de Melilla.

Si no fos per la lley del mes fort, ja dariam nom á fets com 'l que relatém.

La sort que podrém ferho en temps no llunyá.

Per ara, seguim prenent paciència.

Diu que lo Sr. Sagasta, al saber que los catalans y vascongats anaván á montar un gran establiment á Madrid, vá exclamar: *Hay que achicar á esos industriales pues el dinero se les subirá á la cabeza*; si, anyadirém nosaltres, pero diners guanyats trevallant, no fent política bunyol y gandulejant á la salut del país.

Ja ho sab ara.

Secció Regiliosa

SANT DEL DIA:

Sant Patatum, advocat dels esquilats.

Gran festa en la Capella románica hont s' hi gastarán 40,000 pelas descontant l' angnila al iniciador de la festa.

Predicará lo revérent *Pirozzini* fent l' apologia del Sant y passejantse lo Capellá á Madrid en busca d' algun ajuntament *Cándido*.

Després de la predica 's cantarán los goigs de *Santa paciència pública*.

A la taula petitoria hi hanrá quatre naturals de *Tierra Morena* ab tots los seus atributs, y una estatueta de Sant Dímas en la bacina.

Telegramas

«Del nostre cable particular»

Melilla, 20 —8 matí.—Lo Sultán ha quedat molt agrahit per lo de la denuncia al *Blanco y Negro*; s' ha rebut la noticia á l' acte de robar los riffenyos la chalana espanyola.

THA-HULS.

Id, 20.—9 idem.—Lo Sultán va venint; cada dia es mes á la vora de Marruecos. Com que porta tres centas donas no pot anar gayre depressa.

JHA-FAREM.

Id. 20.—10 idem.—Entre morts y ferits, de los de chalana, s' assegura que n' hi ha una sabata plena.

HENSA-RONO.

Berlin, 20.—10 idem.—'S tracta d' aixecar una estatua á un célebre estadista espanyol que mira molt per casa... seva.

MHORETE.

Melilla, 20 —11 idem.—Maimon-Mohatar, ha entrat á la plassa á vendre ous .. ¡Que 'n te molts d' ous!

POC-HA-LATXA.

CORRESPONDENCIA

Anirá: M. Col.—S. Bonavía.—F. Arolas Balaguer.—M Gardó Ferrer.—R. Costa.—J. T. R.—Quimet Borrell.—Eugeni Montra.

Algo de: Joseph Pujadas y Truch.

J. T. R.: O no entench la seva lletra ó la errada mayúscula está en la rectificació; á no ser que la concretí en lo temps de verb, van en lloch de *vam*.

Un del bruch: Per lo nimi del assumpto, la composició es massa llarga.

Joseph Oliveras: Es massa llarch, y pel número extraordinari á major abundament.

Anirá: Salvador Bonavía.—Joseph Perxas.

Tot lo demás qu' hem rebut no serveix.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre. . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »
» atrassat.	0'20 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, número 5.—LITOGRAFÍA BARCELONESA DE RAMÓN ESTANY.

DESENGANYYS RIFENYOS

—Prou va dir que menjariam 'l gall casats, pero per ara 'l gall soch jo y... ben farcit.

COLEGIO UNIVERSAL

DE 1.ª Y 2.ª ENSEÑANZA

Incorporado al Instituto de esta Provincia

—Calle Ancha, 59—**BARCELONA**—

(Edificio «Niu Guerrer»)

Primero en España en donde se enseñan todos los

IDIOMAS EUROPEOS

Preparación para la carrera de INTÉRPRETES.

COMERCIO

Correspondencia comercial, Cálculo mercantil y Teneduría de libros—Clases de Teneduría é Idiomas de 8 á 10 noche.

Se admiten pensionistas, medio pensionistas, recomendados y externos.

OBRAS DRAMÁTICAS

DE

RAMON BORDAS Y ESTRAGUES

*** Que en obsequi als favoreixedors de LA TOMASA *** se concedirán ab un 25 per 100 de rebaixa

Aplech de 10 obras distintas de 20 rs. á 15 rs.

Ateos y creyents (drama). . de 4 rs. á 3 rs.

Lo mohiment continuo (comedia 4 rs. á 3 rs.

De venta en la administració

5, SAN RAMÓN, 5.—**BARCELONA**

LAMPISTERÍA

DE

JOAN MESTRES Y TAPIES

Construcció y colocació de aparatos per gas, electricitat, oli, petroli, y espelma.

*****
Rambla del Centro, 35. **BARCELONA**

FÁBRICA DE DULCES

DE

FRANCISCO GERDÁ

— CALLE ELISABETS, 3, BIS —

BARCELONA

Gran surtido de Grajeas de todas clases, Almendras, Anises, Confitas, Confituras secas y con Almibar, Pasta de Membrillo, Gelatinas.

Todos dichos géneros á precios muy ventajosos.

CALLE ELISABETS, 3, BIS